

SPORTSKE AKTIVNOSTI I OBRASCI ŽIVOTNOG STILA SLOVENSKE DJECE I MLADEŽI ZA VRIJEME ŠKOLSKIH PRAZNIKA

Gregor Jurak
Janko Strel
Marjeta Kovač

Fakultet za šport, Sveučilište u Ljubljani

***Sažetak** – Glavni cilj ovoga istraživanja je analiza razlika u provođenju školskih praznika kod slovenske djece i mladeži u različitim razdobljima obrazovanja. Istraživanje je obuhvatilo 10.030 ispitanika iz slovenskih osnovnih i srednjih škola te fakulteta. Ispitanici su kod kuće odgovarali na pitanja iz posebnog upitnika a podaci su analizirani uz pomoć Pearsonovog χ^2 koeficijenta.*

Analiza je pokazala da između različitih skupina ispitanika postoje određene razlike u provođenju slobodnog vremena za vrijeme školskih praznika.

Prilično je zabrinjavajuće prilično kasno lijevanje, nakon jedan sat u noći, među srednjoškolcima. Običavaju dulje spavati ili ljenčariti tako da se stječe dojam da mladi tijekom ljetnih praznika čak predugo spavaju.

Slovenska djeca i mladi najčešće gledaju televiziju tijekom ljetnih praznika. Školska djeca u dobi od 11-14 godina provode do tri sata dnevno pred televizorom. Studenti najmanje gledaju televiziju, no provode najviše vremena uz računalo. Iznenaduje podatak da se između 40 i 50% slovenske mladeži za vrijeme ljetnih praznika ne bavi nikakvim aktivnostima za računalom.

Usporedba učestalosti bavljenjem sportom među različitim skupinama ispitanika pokazuje da se ona smanjuje s dobi. Analiza sportskih sadržaja ukazuje na to da odrastanjem opada bavljenje igrama loptom, nogomet, koturanje, vožnja bicikla dok je s druge strane u porastu bavljenje određenim individualnim sportovima. Analiza učestalosti uključivanja u organizirane sportske aktivnosti pokazala je da sportske programe tijekom praznika najčešće pohađaju školska djeca u dobi od 11-14 godina.

Pri planiranju i pripremanju sportskih aktivnosti tijekom ljetnih praznika treba uzeti u obzir otkriveni trend provođenja ljetnih praznika i razvojne osobine svakog ispitanika.

***Ključne riječi:** školska djeca, studenti, osnovna škola, srednja škola, fakultet, sportske aktivnosti, ljetni praznici, slobodno vrijeme*

UVOD

Društveni utjecaji i novi, još neotkriveni čimbenici socijalizacije mladih u modernim društvima obilja i hedonizma, uzrokuju različite odgojno-obrazovne probleme. Smanjeno sudjelovanje u sportu nakon četrnaeste godine života kao posljedica fizičkih i fizioloških promjena tijekom adolescencije dodatno se pogoršava nepostojanjem dobrih sportskih programa (Brettschneider i Naul, 2007; Currie et al., 2004; Laakso, Telama i Yang, 1996; Riddoch et al., 2004; Rychtecky, 2007). Agresivna ponuda medija i informacijske tehnologije osiguravanjem trenutnog i lakog zadovoljstva vrlo često potiče djecu i mladež da izaberu uglavnom sjedilačke aktivnosti ((Brettschneider i Naul, 2007). Oni imaju sve više problema u odabiranju sportskih aktivnosti ((Jurak, 2006; Kršnjakova i Pavlovičova, 1995; Novak et al., 1993; Rychtecky, 2007).

Pokušali smo pronaći određene razlike u provođenju ljetnih praznika među slovenskom mladeži različite dobi. Budući da smo upoznati s načinima provođenja slobodnog vremena tijekom praznika i s drugim čimbenicima koji utječu na sudjelovanje u sportu tijekom ljetnih praznika, možemo predložiti određene mjere kako bi se situacija poboljšala.

METODE ISTRAŽIVANJA

Uzorak ispitanika pokriva 5.240 osnovnoškolskih učenika u dobi od 7-10 godina, 2.104 osnovnoškolskih učenika u dobi od 11-14 godina, 2.369 srednjoškolskih učenika u dobi od 15-19 godina i 317 studenata sa sveučilišta. Ispitani uzorci izabrani su slučajno i dragovoljno su sudjelovali u istraživanju. Svi roditelji učenika u osnovnoj i srednjoj školi i svi studenti potpisali su suglasnost kojom dozvoljavaju da se prikupljeni podaci upotrijebe u znanstvene svrhe.

Upitnik koji smo koristili zasniva se na upitniku koji su izradili Strel et al. (1991). Osnovnoškolski učenici ispunjavali su upitnik kod kuće uz pomoć roditelja a ostali ispitanici kod kuće samostalno.

Varijable koje će kasnije biti analizirane prikazane su u Tablici 1.

Tablica 1. Varijable i njihove kratice

BEDTIME	Vrijeme odlaska na spavanje
GETUPTIME	Vrijeme ustajanja
SLEEPTIME	Broj sati spavanja
TV_HRS	Broj sati provedenih pred televizorom
COMPUT_HRS	Broj sati provedenih za računalom

HOMESPENT	Ljetni praznici provedeni kod kuće
DAILYOBLIG	Dnevne radne obveze
WHENSPTIME	Dio dana kada ispitanik koristi slobodno vrijeme
SPACTIVFREQ	Učestalost bavljenja sportom za vrijeme školskih praznika

Osnovni statistički podaci izračunati su standardnim postupcima te su tako dobiveni podaci o distribuciji implementiranih varijabli. Razlike između skupina različitih varijabli povezanih s provođenjem ljetnih praznika analizirane su uz pomoć Pearsonovog χ^2 koeficijenta.

Alfa razina iznosi 0,05.

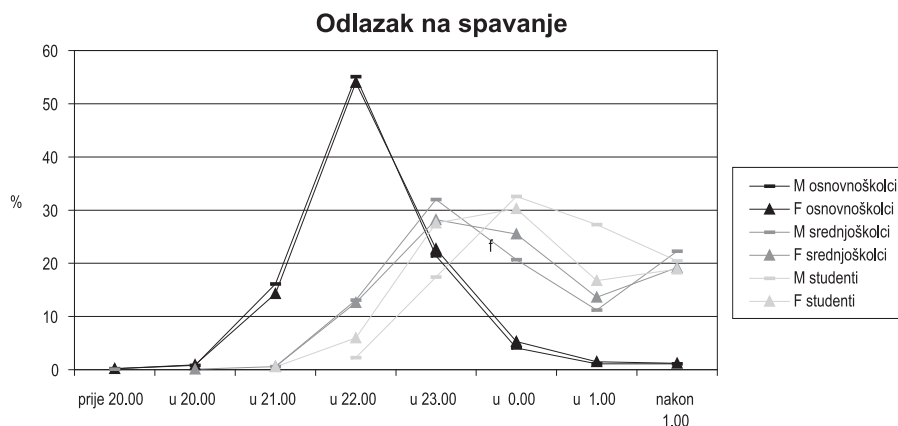
REZULTATI I RASPRAVA

Tablica 2. Analiza razlika između skupina ispitanika u odnosu na varijable koje se odnose na načine provođenja praznika

Varijabla	N	χ^2	df	p-razina (2-strano)
BEDTIME	10,030	5025.576	21	0.000
GETUPTIME	10,030	1518.539	21	0.000
SLEEPTIME	10,030	2097.596	39	0.000
TV_HRS	10,030	492.1543	21	0.000
COMPUT_HRS	10,030	177.3102	21	0.000
HOMESPENT	10,030	124.1875	12	0.000
DAILYOBLIG	10,030	1634.259	21	0.000
WHENSPTIME	10,030	1489.396	15	0.000
SPACTIVFREQ	10,030	276.1362	9	0.000
HRSSPORT	10,030	254.5381	21	0.000

Analiza korištenjem Pearsonovog χ^2 pojedinih varijabla pokazala je da su razlike među skupinama drastično značajne u svim odabranim varijablama (Tablica 2). Niže donosimo opis razlika među njima.

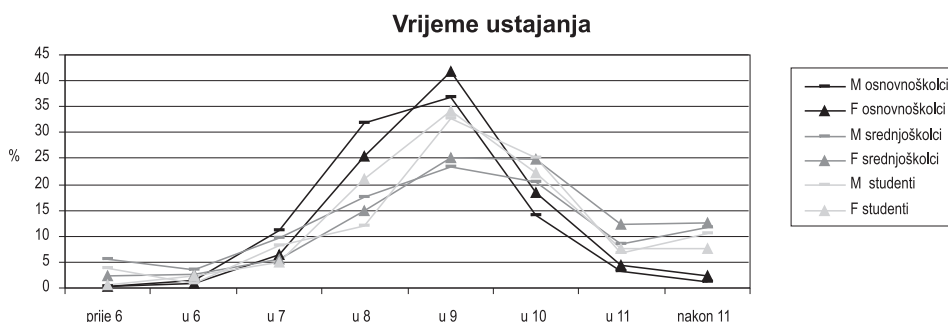
Usporedba skupina ispitanika s obzirom na varijablu vremena odlaska na spavanje pokazuje da krivulja s dobi postaje sve asimetričnija na lijevo, što znači da starija skupina odlazi na spavanje puno kasnije (Graf 1).

Graf 1. Odlazak na spavanje

Za vrijeme ljetnih praznika djeca u dobi od 7-10 godina odlaze na spavanje u 22 sata, djeca u dobi od 11-14 godina između 22 i 23 sata, srednjoškolci odlaze na spavanje nekoliko minuta prije ponoći, a studenti petnaest minuta nakon ponoći. Treba istaknuti krivulju distribucije ove varijable za srednjoškolce, budući da se učestalost povećava do najviše vrijednosti. Razlog vidimo u trendu provođenja slobodnog vremena srednjoškolaca i njihovih osobnih interesa u toj dobi. „Rave” kultura, koju slijede mnogi mladi u svoje slobodno vrijeme, zahtjeva ritam noćnog života (Jurak, 2006).

Distribucija varijable „vremena ustajanja“ nije vrlo raznolika. Za vrijeme ljetnih školskih praznika djeca u dobi od 7-10 godina ustaju u 8:40, dok djeca u dobi od 11-14 godina, srednjoškolci i studenti ustaju u 9:15 (Graf 2). Treba napomenuti da je relativno velik dio srednjoškolaca (12,3%) za vrijeme praznika ustaje skoro u podne. Može se pretpostaviti da je ovakva distribucija varijabli rezultat gore navedenog stila života.

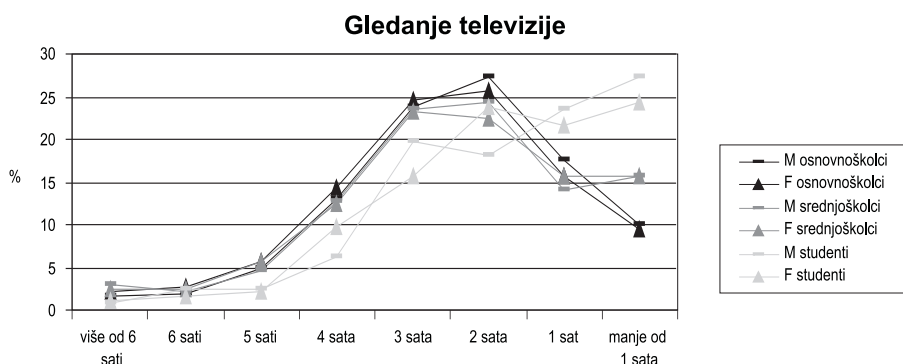
Graf 2. Vrijeme ustajanja

Kao posljedica razlika u odlasku na spavanje i ustajanju između nekih skupina ispitanika, pojavljuju se očekivane razlike u broju sati spavanja između

skupina. Najviše sati, u prosjeku 10 sati i 37 minuta, spavaju djeca u dobi od 7-10 godina. Djeca u dobi od 11-14 godina spavaju nešto manje: 10 sati i 24 minute, srednjoškolci spavaju najmanje: 9 sati i 20 minuta. Najmanje spavaju studenti: nešto manje od 9 sati, što je potvrdio i Ured za statistiku Republike Slovenije (Podkrižnik, 2001) koji raspolaže podacima o prosječnom trajanju spavanja tipičnog Slovenca (muškarci 8h39', žene 8h43').

Kada je riječ o razvojnim potrebama djece, možemo ustvrditi da slovenska djeca i mladež spavaju dovoljno za vrijeme ljetnih školskih praznika, neki od njih i previše. Roditelji djece koja ljenčare trebali bi razmisliti o organizaciji vremena svoje djece tijekom praznika. Moguća dobra alternativa mogli bi biti praznični sportski programi.

Usporedba gledanja televizije među različitim skupinama ispitanika pokazuje da televiziju najviše gledaju djeca u dobi od 11-14 godina, koja dnevno provode do tri sata pred televizorom. Slijede srednjoškolci, s nešto manje od dva i po sata, iza njih su djeca u dobi od 7-10 godina s dva sata i 15 minuta i konačno studenti, koji najmanje gledaju televiziju: jedan sat i 45 minuta (Graf 3).

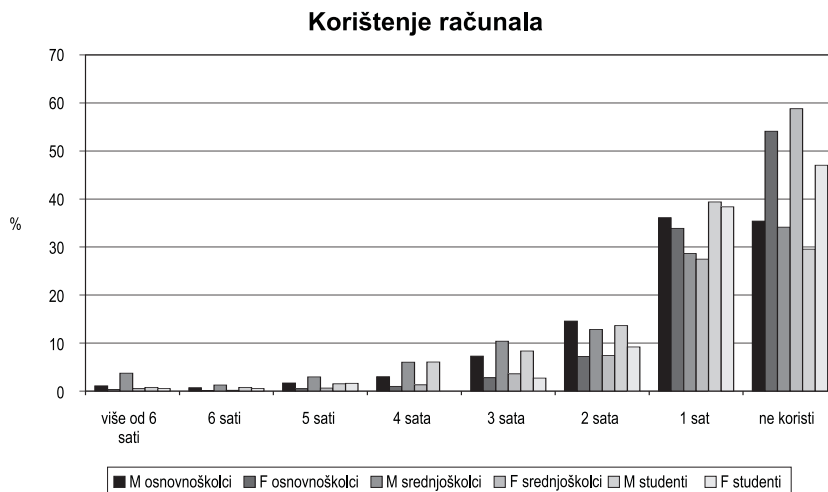

Graf 3. Gledanje televizije

Mnogi europski sportski stručnjaci upozoravaju na činjenicu da mladež provodi previše vremena gledajući televiziju ((Brettschneider, Naul, Bünnemann i Hoffmann, 2007; Rychtecky, 2007), te stoga smatramo da je poticanje roditelja da skrate vrijeme provođenja njihove djece pred televizorom ili za računalom jedan od ciljeva Nacrta deklaracije Vijeća Europe.

Analizom aktivnosti slovenske djece tijekom ljetnih praznika vezanih uz računalu dobiveni su iznenađujući rezultati. Sznali smo da se 40% do 50% djece i mladeži uopće ne bavi nikakvim aktivnostima za računalom (Graf 4). Nadalje, analiza korelacije između sportskih i računalnih aktivnosti za vrijeme ljetnih praznika pokazuje da djeca bolje obrazovanih roditelja u većoj mjeri koriste računalu. Obrazovanje roditelja također utječe na sportske aktivnosti djece pa stoga nije pronađena negativna korelacija između sportskih aktivnosti i aktivnosti za računalom (Jurak, Kovač, i Strel, 2003).

Pretpostavljamo da su aktivnosti za računalom u slobodno vrijeme (računalne igre, Internet) zamijenili mobilni telefoni, koji nude čitav niz usluga (telefoniranje, slanje SMS poruka, WAP, telefonske igre, itd.).

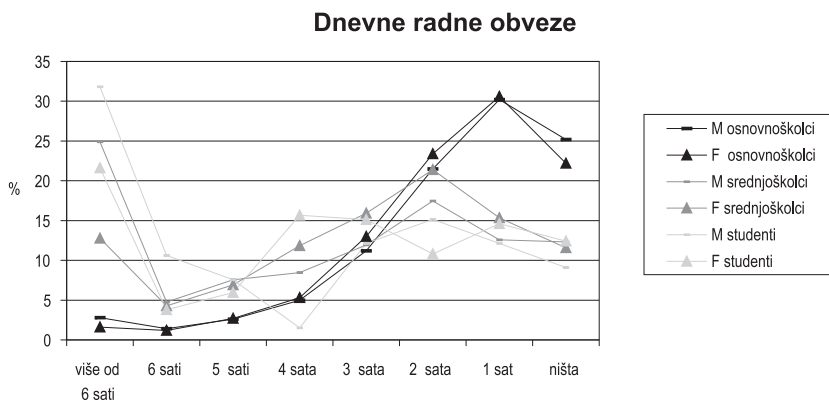

Graf 4. Korištenje računala

Prosječna vrijednost varijable u svim skupinama iznosi otprilike jedan sat aktivnosti za računalom dnevno, no postoje statistički značajne razlike među skupinama. Vidljivo je da tijekom ljetnih praznika najviše vremena za računalom provode studenti dok djeca u dobi od 7-10 godina provode najmanje vremena za računalom, a djeca u dobi od 11-14 godina za računalom sjede češće nego srednjoškolci.

Srednjoškolci tijekom praznika najviše vremena provode kod kuće. Prilikom analize utjecaja na učestalost sudjelovanja u sportskim aktivnostima tijekom ljetnih praznika utvrđena je negativna korelacija između vremena provedenog kod kuće i sportskih aktivnosti (Jurak, Kovač i Strel, 2003). Čini se da djeca koja ostaju kod kuće ne provode slobodno vrijeme na organiziran način pa češće ljenčare i gledaju televiziju nego što se bave fizičkom i mentalnom aktivnošću. Osim toga, često u blizini njihovog mjesta stanovanja nema odgovarajućih sportskih objekata koji bi nudili sportske aktivnosti (Sallis, Prochaska i Taylor, 2000).

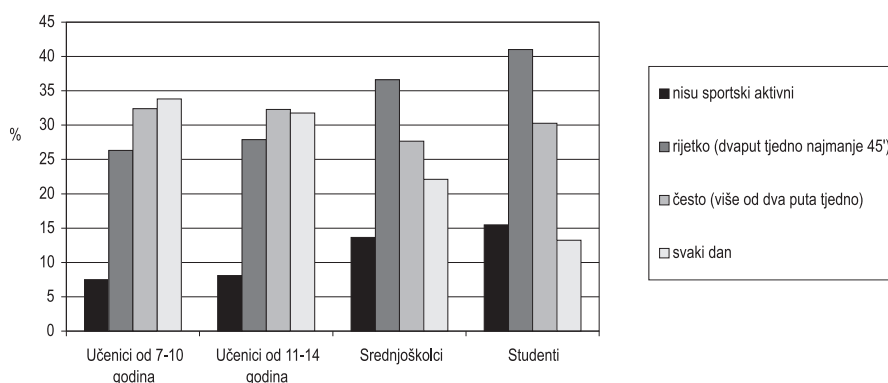
Prema očekivanjima, studenti imaju najviše radnih obveza tijekom ljetnih praznika (u prosjeku 3 sata i 15 minuta), dok ih djeca u dobi od 7-10 godina imaju najmanje (1 sat i 30 minuta) (Graf 5). Rezultati analize utjecaja radnih obveza na učestalost sudjelovanja u sportu pokazuju da radne obveze utječu jedino na učestalost bavljenja sportskim aktivnostima kod studenata (Jurak, Kovač, & Strel, 2003).

Graf 5. Dnevne radne obveze

Također nas je zanimalo u kojem dijelu dana djeca i mladini koriste slobodno vrijeme za vrijeme ljetnih praznika. Između 0,3%-2,3% ispitanika tvrdi da uopće nema slobodnog vremena. Prema očekivanjima, djeca u dobi od 7-10 godina imaju najviše slobodnog vremena i većina njih je slobodna cijeli dan, za razliku od studenata kod kojih samo 20% ima slobodnog vremena. Učenici viših razreda osnovne škole slobodni su cijeli dan ili barem u popodnevnim satima, dok su srednjoškolci slobodni poslijepodne i navečer. Odgovori studenata pokazuju da su najčešće slobodni navečer.

Ako usporedimo odgovore s analizom sportskih programa koji se nude tijekom ljetnih praznika vidimo da vremensko planiranje sportskih aktivnosti najviše odgovara osnovnoškolcima. Ako želimo povećati sportske aktivnosti djece i mladeži tijekom praznika, moramo pripremiti zanimljive programe upravo u ono doba dana kada to najbolje odgovara ciljanoj populaciji djece i mladeži.

Graf 6. Usporedba učestalosti sportskih aktivnosti u odnosu na skupinu ispitanika

Usporedba učestalosti sportskih aktivnosti između različitih skupina ispitanika pokazuje da se sudjelovanje smanjuje s dobi te da u najaktivnija djeca u

dobi od 7-10 godina, dok su studenti najmanje aktivni (Graf 6). Jednaki su trendovi uočeni u razvijenim zemljama (Brettschneider i Naul, 2007; Currie et al., 2004; Laakso, Telama i Yang, 1996; Riddoch et al., 2004), a potvrđeni su i ostalim varijablama provođenja praznika.

Razlike između ispitanih skupina mogu se objasniti fizičkim i fiziološkim promjenama u razvoju djece i mladeži.

Tablica 3. Postotak djece i mladeži uključenih u organizirane sportske aktivnosti za vrijeme praznika prema svakoj pojedinoj skupini

	% uključenih u organizirane sportske aktivnosti za vrijeme praznika			
	Ukupno	Dječaci	Djevojčice	p (2-strano)
Djeca u dobi od 7-10 god.	18.1	23.5	13.4	0.000
Djeca u dobi od 11-14 god.	22.5	30.9	16.5	0.000
Srednjoškolci do 19 godina	13.2	24.6	10.2	0.000
Studenti	8.8	11.2	8.4	0.410

Pregled udjela mladeži u organiziranim sportskim aktivnostima za vrijeme praznika pokazuje da u sportskim programima najčešće sudjeluju djeca u dobi od 11-14 godina (Tablica 3). Čini se da je trend sudjelovanja jednak trendovima u drugim zemljama. U većini razvijenih zemalja primijećeno je povećanje u sudjelovanju do dobi od 12 godina, kada je većina mladeži još uključena u organizirane sportske aktivnosti, a nakon toga uočen je nagli pad u dobi od 14 godina (Armstrong, 2007; Brettschneider, Naul, Bünnemann i Hoffmann, 2007; Riddoch et al., 2004). To je naime dob kada kod mladeži uočavamo promjenu interesa, koji se ponovo stabiliziraju u dobi od 18 godina. U razdoblju srednjoškolskog obrazovanja mladi eksperimentiraju, pokušavajući pronaći druge aktivnosti. Neki autori ((Wankel i Mummery, 1996; Buisman i Lucassen, 1996), ustvrdili su da mladi odbacuju sportske aktivnosti zbog negativnih iskustava s voditeljima odraslih sportskih ekipa. Društvene promjene uvjetovane tehnološkim razvojem adolescente stavljaju u položaj u kojem se više ne mogu osloniti na tradicionalne veze; stoga se oni sve više okreću vršnjacima kako bi pronašli nove vrijednosti. Stoga sportske aktivnosti koje vode odrasli za njih gube privlačnost.

Sve do studentske dobi uočljivo je veće sudjelovanje dječaka u sportskim aktivnostima za vrijeme praznika. To su uočili i drugi autori ((Wankel i Mummery, 1996; Laakso, Telama i Yang, 1996; De Knop et al., 1996). Razlike u spolu mogu se objasniti razlikama u osobnim interesima (Pavlikova, 1995, Majerič, Strel i Tušak, 2001). Međutim, zabrinjava smanjeno sudjelovanje srednjoškolki u sportskim programima za vrijeme praznika.

Smanjeno sudjelovanje studenata u organiziranim sportskim aktivnostima može se pripisati povećanoj razini individualizacije modernog društva (De Knop et al., 1996; Jurak, 2006), što se izražava u neformalnijim sportskim aktivnostima

studenata ili sportskom vježbanju kod kuće. Laakso, Telama i Yang (1996) ustvrdili su da oni koji se bave individualnim sportovima manje sudjeluju u organiziranim sportskim aktivnostima. Takve aktivnosti prevladavaju kod slovenskih studenata, što predstavlja dodatni razlog za njihovo još manje sudjelovanje u sportskim programima tijekom praznika. Još jedan važan razlog je i manjak suvremenih tema i slabi organizacijski, financijski i drugi uvjeti pri organizaciji sportskih programa za studente (Majerič, Strel i Tušak, 2001). Iznenađujuće je veliko smanjenje sudjelovanja dječaka u sportskim aktivnostima. Pad je toliko velik da u ovoj dobi više nema razlike s obzirom na spol.

Usprkos činjenici da su sportski programi jedan od najčešće posjećenih organiziranih načina provođenja praznika, postoje velike rezerve djece i mladeži prema sudjelovanju u sportskim programima. Usporedba podataka o organizacijama koje nude sportske programe tijekom praznika i načinu njihove organizacije te sadržajima i provođenju slobodnog vremena s jedne strane te interesa pojedine skupine ispitanika s druge strane, pokazuje da je određene programe potrebno promijeniti (specijalizirati aktivnosti) i prilagoditi trajanje i vremensko planiranje aktivnosti tijekom dana, i, što je najvažnije, poboljšati dostupnost informacija o sportskim aktivnostima za vrijeme praznika.

Usporedba sportskih aktivnosti u kojima najčešće sudjeluju naša djeca i mladež (Tablica 4), pokazuje očekivane trendove. Odrastanjem se smanjuje sudjelovanje djece u (osnovnim) igrama loptom kao što je to nogomet, koturanju i vožnji bicikla a povećava se sudjelovanje u individualnim sportskim aktivnostima: hodanju, *fitnessu*, planinarenju, plivanju, i slično. Rezultati potvrđuju rezultate koje su autori dobili o povećanoj individualizaciji sportskih sudjelovanja kod starijih tinejdžera (De Knop et al., 1996; Kovač et al., 2007; Majerič, Strel i Tušak, 2001).

Tablica 4. Usporedba odabranih sportskih aktivnosti osnovnoškolaca, srednjoškolaca i studenata za vrijeme ljetnih školskih praznika (u postotcima)

	Osnovnoškolci	Srednjoškolci	Studenti
Aerobik	0.03	0.68	0.97
Badminton	2.50	2.23	2.24
Košarka	8.08	10.92	8.70
Odbojka na pijesku	0.01	0.29	1.01
Šah	0.04	0.00	0.57
Dječje igre loptom	3.35	0.00	0.00
Vožnja bicikla	21.92	18.34	17.39
Ples	0.26	1.09	0.83
Ronjenje	0.21	0.18	1.14
Fitness	0.03	0.41	1.41
Nogomet	14.33	10.06	4.39
Gimnastika	0.18	0.43	0.00

	Osnovnoškolci	Srednjoškolci	Studenti
Rukomet	0.74	1.07	0.22
Jahanje	0.35	0.61	0.44
Karate	0.19	0.31	0.00
Planinarenje	0.53	1.71	3.29
Koturanje	10.76	7.14	4.96
Trčanje	7.34	8.72	11.46
Sportsko penjanje	0.14	0.19	0.92
Plivanje	15.66	15.50	20.42
Stolni tenis	0.65	1.21	0.75
Taekwon-do	0.01	0.07	0.70
Tenis	2.85	3.49	3.73
Odbojka	4.10	8.79	3.78
Hodanje	2.45	3.79	4.87

ZAKLJUČAK

Dnevni ritam djece i mladeži za vrijeme ljetnih školskih praznika zabrinjava, posebno ako uzmemo u obzir činjenicu da velik broj mladih kasno ustaje, a u toku dana uglavnom gleda televiziju i kasno liježe. Mladi dakle prevelik dio svojih praznika provode pasivno, ležeći u krevetu ili sjedeći pred TV-zaslonima. Premalo vremena su fizički i psihički aktivni. Podaci o smanjenom motoričkom potencijalu za vrijeme ljetnih praznika također navode na ovaj zaključak (Strel et al., 1993).

Za vrijeme praznika djeca i mladi uglavnom sudjeluju u sportskim aktivnostima radi svoga osobnog zadovoljstva i iz društvenih motiva, što oboje čini takozvane intrinzične vrijednosti, a manje radi motiva investiranja, kao što su primjerice uspjeh u natjecanjima i bolje izvođenje motoričkih ili sportskih zadataka (De Knop et al., 1996; Kovač et al., 2007). Oni koji planiraju i pripremaju sportske aktivnosti tijekom praznika trebaju ozbiljnije uzeti u obzir ove elemente. Djeci i mladeži treba ponuditi više izbora i fleksibilnosti te više suradničkih nego natjecateljskih sportskih aktivnosti. Pritom mislimo na one sportske aktivnosti koje daju prednost motoričkim sposobnostima i sportskoj vještini u odnosu na hedonizam. Trebale bi počivati na principu *fair-play-a* dajući jednake mogućnosti svima, što bi se očitovalo u želji za sudjelovanjem i razumijevanjem jednih za druge. Trebale bi počivati na prijateljstvu i toleranciji a ne u tolikoj mjeri na načelu natjecanja s naglaskom na pobjeđivanju, što bi se očitovalo u želji za boljim rezultatima, trudu, produktivnosti, odlučnosti i samodisciplini. Smatramo da je u trenutnoj društvenoj situaciji prva orijentacija odlučujuća za sportske aktivnosti mladeži, posebno adolescenata.

Rezultati nekoliko studija (Strel et al., 1991, 1993, 2003; Jurak et al., 2003) mogu se izraziti kroz nekoliko početnih točaka i razmatrale su ih vladine organizacije pri kreiranju nacionalnih politika za ovo područje.

- Djeca koja postižu bolje akademske rezultate češće sudjeluju u sportskim aktivnostima za vrijeme ljetnih praznika. Njihovi roditelji su više obrazovanja i također često sudjeluju u sportu. Obrazovanje roditelja povećava sudjelovanje u sportu i kao rezultat financijskih mogućnosti, budući da postoji jaka veza između obrazovanja roditelja i njihove volje da financiraju organizirane sportske aktivnosti svoje djece. Djeca koja češće sudjeluju u sportu također aktivnije provode praznike budući da ustaju ranije i manje se odmaraju.
- Postoje razlike u odnosu na spol kada je riječ o sudjelovanju u organiziranim sportskim aktivnostima tijekom praznika. Dječaci češće sudjeluju u sportu. Oni također više vole ekipne sportove, dok djevojčice preferiraju individualne sportske aktivnosti, u kojima ima manje fizičkog kontakta i manje je opterećenje mišića. Razlike između spolova se ipak smanjuju, naročito budući da raste zanimanje djevojčica za nogomet. Nogomet je po popularnosti drugi ekipni sport iza odbojke.
- Osnovnoškolci imaju puno vremena tijekom cijelog dana i željeli bi sudjelovati u sportskim aktivnostima u školskim sportskim dvoranama za vrijeme ljetnih školskih praznika. Ipak, samo se 10% svih sportskih programa odvija u školskim dvoranama. Stoga smo predložili program na nacionalnoj razini koji bi omogućio korištenje školskih sportskih dvorana za vrijeme ljetnih praznika. Predložili smo organiziranje sportskih aktivnosti u kasnijim popodnevnim satima uz vrlo razumnu cijenu koja bi bila prihvatljiva svoj djeci bez obzira na njihov društveno-ekonomski status i logističku podršku njihovih roditelja. Blizina škola omogućava djeci samostalnost u aktivnostima. Dobro organiziran informacijski sustav komunikacijske podrške od strane škola mogao bi uroditi odazivom učenika. Stručno vodstvo i kvalitetna sportska oprema smanjili bi mogućnost ozljeda. Projekt „Hurrah Free Time!“, koji uključuje takve aktivnosti i u velikom se dijelu financira iz javnih sredstava, uspješno je započet na nacionalnoj razini 2003 godine. Tijekom prve godine provođenja programa 18% osnovnih škola u Sloveniji otvorilo je svoje sportske dvorane tijekom ljetnih praznika.
- Na sudjelovanje mladeži u sportskim aktivnostima u velikoj mjeri utječu njihova prethodna sportska iskustva koja su stekli u vlastitom domu (aktivnosti njihovih roditelja) i u školi (stavovi, samopouzdanje i školska ocjena iz tjelesnog odgoja). Iste karakteristike također diferenciraju mladež za vrijeme ljetnih praznika kada se uključuju u sportske programe. Stoga tjelesni odgoj u školi u velikoj mjeri utječe na način na koji mladež provodi svoje slobodno vrijeme.

- Način traženja vlastitog identiteta ima odlučujući utjecaj na sudjelovanje mladih u sportu. Funkcija uzora je vrlo važna, kao i prethodna iskustva iz tjelesnog odgoja i organizacija školskog sporta izvan nastave. Sport uz pomoć vrhunskih sportaša može pokrenuti pozitivne inicijative za provođenje slobodnog vremena, ali komercijalizacija sporta, sa svojim elementima nasilja i zlorabe prehrane kako bi se dobilo savršen oblik tijela, može posebno za vrijeme osjetljivog perioda srednjoškolskog obrazovanja imati negativan utjecaj. Mladi stoga pod utjecajem svojih vršnjaka oblikuju svoj vlastiti način života koji se očituje kroz njihove stavove, različite sportske aktivnosti u slobodno vrijeme i kulturnu orijentaciju. Njihova je želja povećati vlastitu odgovornost i samostalnost pa sportske aktivnosti u organizaciji odraslih za njih gube privlačnost. Budući da srednjoškolci žele sudjelovati u sportskim aktivnostima na otvorenom, koje su često povezane s ostalim aktivnostima, predložili smo uvođenje nacionalnog programa za osvjetljenje sportskih objekata na otvorenom i igrališta kako bi srednjoškolcima omogućili da sami, uz pomoć svojih mentora, organiziraju sportske aktivnosti u večernjim satima. Demonstracijom novih alternativnih sportskih aktivnosti na spomenutim sportskim terenima i poticanjem mladeži da kreativnije sudjeluju u stvaranju sportskih programa mogli bismo mladima ponuditi alternativne načine provođenja večernjih sati u usporedbi s onim što trenutno rade. Još jedna dobrobit proizišla bi iz otvaranja sportskih površina za sve potencijalne korisnike, bez obzira na njihov društveni status, budući da znamo kako neka djeca zbog ograničenih financijskih resursa nemaju pristup određenim sportskim aktivnostima. Ovaj program je također uspješno započet u okviru projekta „Hurrah free time!“.

Važnost sportskih aktivnosti u sustavu životnih vrijednosti značajan je za sportske aktivnosti studenata. Financijska situacija studenata samo posredno utječe na njihovo sudjelovanje u sportu. Studenti uglavnom traže organizirane oblike sportskih aktivnosti tečajnog tipa. Imajući to u vidu uz druge karakteristike sudjelovanja u sportskim aktivnostima za vrijeme ljetnih praznika predlažemo da se uz redovne oblike sportskog vježbanja pripreme programi organiziranih i financijski potpomognutih sportskih aktivnosti tečajnog tipa u njihovim rodnim gradovima, a trebalo bi osigurati i povoljnu cijenu najma sportske opreme.

LITERATURA: vidi popis literature u inačici članka na engleskom jeziku

S engleskog prevela: Marija Andranka